

Frankrike LA FRANCE

Frankrike är till ytan det största landet i Europa (547 026 km²) och har en folkmängd på 63,5 miljoner invånare (per den 1 januari 2012). Ytmässigt är Frankrike 20 % större än Sverige och invånarantalet nästan sju gånger så stort. Bara i Paris med dess förorter bor det cirka 12 miljoner människor.

Frankrike är uppdelat i 96 departement grupperade i 22 regioner. Vidare finns ett antal departement och territorier som ligger utanför Europa; departementen Franska Guyana, Guadelope, Martinique och Réunion samt territorier; bl.a. Franska Polynesien och Nya Kaledonien. Territorier med särskild status är Mayotte och Saint-Pierre-et-Miquelon.

10 STÖRSTA KOMMUNERNA I FRANKRIKE (UPPSKATTADE SIFFROR FRÅN 2009)

Paris.....	2 234 105
Marseille.....	858 902
Lyon	487 978
Toulouse	447 396
Nice	344 460
Nantes	290 130
Strasbourg	276 136
Montpellier.....	258 366
Bordeaux	240 522
Lille	233 214

Source : INSEE - www.insee.fr
Chiffres clés
Enquêtes annuelles de recensement de 2009

FRANKRIKE, EN HISTORISK OCH POLITISK ÖVERSIKT

La France, un résumé historique et politique

Allmän historia

Romersk provins (omkr 50 f Kr - omkr 500 e Kr)

Mot den förhistoriska tidens slut (omkring år 100 f Kr) härskade folkslaget kelter eller galler, över så gott som hela det nuvarande Frankrike, vilket också efter dem erhöll namnet Gallien. Det galliska folket var uppdelat i ett stort antal rivaliserande stammar. Genom att utnyttja denna splittring lyckades Caesars legioner erövra landet åt Rom. Den romerska erövringen berövade Gallien dess politiska frihet men bidrog till ökad fred och säkerhet. Romarna förde även med sig influenser av den klassiska medelhavskulturen.

Från och med 300-talet började barbarinvasionerna; våg efter våg av – germanska stammar, visigoter, vandaler, burgunder och franker svepte över Gallien och den romerska kulturen föll samman. Den “romerska freden” – “pax romana” – ersattes av “våldets lag”.

Feodalism (omkr 500 - omkr 1450)

I början av 500-talet utbreddes sig kristendomen i Gallien där den dåvarande hövdingen för de saliska frankerna, Klodvig, under samma tidsperiod lyckades göra sig till herre över större delen av landet och grundlägga en kungadynasti (den merovingiska). Caesars Gallien blev så småningom Frankrike, frankernas rike. Merovingernas dynasti följdes av andra: Karolingernas (Pipin den lille och hans son Karl den Store, som kröntes till kejsare år 800) och capetingernas (Hugo, den förste av huset Capet, utsågs till kung år 987).

Det var svårt för kungarna att upprätthålla fred och ordning i hela riket. De anförtrodde därför stora delar av landet åt sina främsta anhängare bland adeln, s.k. vasaller, mot att dessa svor en trohetsed. Såsom i regel mycket självständiga upprätthållare av rättsskipning och förvaltning i sina “län” fick dessa vasaller en betydande makt och uppträdde gärna som “kungar i staten”, varigenom de ofta äventyrade riksenheten (feodalism).

Under denna period betraktade sig folket alltjämt snarare som burgunder, gascognare, normander eller bretagnare än som fransmän. Tidvis besattes stora delar av Frankrike av kungen av England, vars krav på Frankrikes krona gav upphovet till det s.k.100-årskriget. Det var under detta krig som Jeanne d’Arc, jungfrun från Orléans, uppträdde som en samlande symbol. 1453 var engelsmännen utdrivna ur landet och folket började slutligen att betrakta sig som fransmän.

Envælde (omkr 1450-1789)

Efter hand började Frankrikes kungar att samla mycket av den makt, som tidigare hade tillkommit länsherrarna. Västståndet hos borgerskapet i städerna

ökade och borgarna vann allt större inflytande. Ludvig XI som regerade mellan 1461 och 1483 ingick förbund med detta borgerskap mot adeln och lyckades besegra sin främste rival, hertigen av Burgund (Karl den djärve). Renässansfursten Frans I (1515-47) förstärkte ytterligare kungamakten.

Med Henrik IV, fransmännens mest populära kung, uppsteg bourbonerna på Frankrikes tron. Genom ediktet i Nantes 1598 avslutade han definitivt det religionskrig mellan hugenotter (reformerta) och katoliker, som i årtionden hade sönderslitit landet. Ediktet gav vidsträckta rättigheter åt hugenotterna. Inte minst tack vare den skicklige ministern Sully nådde landet ett betydande välstånd under Henrik IV: s regering (Henrik IV och Sully har ofta jämförts med Gustav II Adolf och Axel Oxenstierna i Sverige).

Under Ludvig XIII: s styre och Ludvig XIV: s barndom "dirigerades" Frankrike av kardinalerna Richelieu och Mazarin. De krossade slutgiltigt adelns makt (Fronden) och deras utrikespolitik under 30-åriga kriget tillförde Frankrike Elsass vid Westfaliska freden 1648. De överlämnade åt Ludvig XIV ett land med en stabiliserad, starkt centraliserad styrelse, till det yttre den mäktigaste staten i Europa.

Under denne enväldige regent (1643-1715), ofta kallad "le Roi Soleil" (Solkungen), nådde det franska kungadömet under en tid av lysande militära, litterära och konstnärliga framgångar höjden av sin makt och ära. 1600-talet betraktas också av fransmännen själva som deras "stora århundrade" (le grand siècle).

Republik 1792

Adelns och kungarnas epok närmade sig dock sitt slut. Folkets tid var inne. Åtskilliga missförhållanden under "l'ancien régime" (den gamla regimen) resulterade i den franska revolutionen.

Den 14 juli 1789 stormade massorna - under parollen : Frihet, Jämlikhet och Broderskap - Bastiljen i Paris, en gammal fästning där kungarna fordom spärrat in fångar utan rannsakan. Denna symboliska händelse firas alltså som Frankrikes nationaldag. Den 4 augusti samma år proklamerades den politiska jämställdheten. Folket skulle inte längre betraktas som undersåtar (sujets) utan medborgare (citoyens). 1792 utropades Frankrikes första republik. De tidigare livegna bönderna fick egna jordområden, adelsmännen förlorade sina privilegier och kungen sin krona. De som motsatte sig revolutionen, bland dem kung Ludvig XVI och hans drottning Marie Antoinette, sändes till giljotinen under "la Terreur" (skräcktiden).

Detta folkstyre kastades snabbt över i sin motsats, ett nytt om än temporärt envælde : den första republiken följdes av det första kejsardömet (Napoleon Bonaparte 1804-1814). Med Napoleons arméer fördes emellertid de nya idéerna om politisk jämställdhet ut över Europa.

Under 1800-talet och 1900-talet har fransmännen genomgått olika styrelseformer, dock i huvudsak på republikansk basis. "La restauration" (återupprättandet) som efterträdde revolutionen och napoleontiden innebar till stor del en återgång till den gamla regimen.

Efter julirevolutionen 1830, under den föga populära Ludvig-Filip, fick Frankrike erfa ett kungadöme efter engelskt mönster. Februarirevolutionen 1848, vid vilken den allmänna rösträtten för män infördes (allmän rösträtt för kvinnor 1945), resulterade i den andra republiken. Också denna republik övergick emellertid inom kort i ett nytt kejsardöme, det s.k. andra kejsardömet under Napoleon III (en Bonaparte liksom sin store namne).

Det andra kejsardömet utmärktes av en industriell och kommersiell blomstring men också av en äventyrlig utrikespolitik, vilken hade till följd det fransk-tyska kriget 1870-71, Napoleon III: s fall och den tredje republikens utropande. Den tredje republiken varade fram till 1940, då Frankrike ånyo invaderades av tyskarna. Efter kriget etablerades 1946 den fjärde republiken, vars författning föga skiljde sig från den tredje. 1958 infördes den femte republiken, huvudsakligen enligt Charles de Gaulles riktlinjer. Den koncentrerar makten i statschefens hand till skillnad från de tredje och fjärde republikerna, vilka gav parlamentet och framförallt Nationalförsamlingen en dominerande ställning.

Viktigare händelser under 1900-talet

Tredje republiken (1871-1940)

- 1894-1906 Dreyfus-affären. En judisk officer som oskyldig dömts för spioneri, får upprättelse tack vare en aktion igångsatt av bl.a. författarna Zola (tidningsartikeln "J'accuse") och Anatole France.
- 1905 Kyrkan skiljs från staten.
- 1914-1918 Första världskriget. Tyskarna invaderar Belgien och Frankrike. Marskalk Galliéni sänder förstärkningar till fronten och tyskarna hejdas vid slaget vid Marne. En förnyad tysk offensiv 1916 stoppas upp i det blodiga slaget vid Verdun. Några kända franska ledare under kriget är marskalkerna Pétain och Foch samt konseljpresidenten Clemenceau.
Segern i det första världskriget betingade ett mycket högt pris för Frankrike som drabbades hårdast av de krigförande länderna. Inte nog med att det förödande skyttegravskriget ägde rum på fransk mark, dessutom stupade nästan en hel generation unga fransmän.
- 1919 Genom fredsfördraget i Versailles erhåller Frankrike Elsass-Lothringen (Alsace-Lorraine).
- 1936-1938 "Front Populaire". För första gången styrs Frankrike av en vänsterregering. Under denna period genomförs en rad sociala reformer.

1939-1945 Andra världskriget. Frankrike faller på ett par veckor och marskalk Pétain installerar sig som regeringschef i Vichy. Ett "État français" organiseras efter totalitära principer. Samtidigt bygger emellertid de Gaulle upp de "Fria Franska Styrkorna", först i England, sedan i Alger. 1944 landstiger de allierade i Normandie och general Leclerc befriar Paris.

Fjärde republiken (1946-1958)

1946-1954 Krig i Indokina där fransmännen slagit sig ner omkring 1860. Efter fästningen Dien-Bien-Phus fall utrymmer fransmännen en del av Indokina till förmån för Vietnam.

1952 Kris i Marocko och Tunisien, franska protektorat sedan 1912 resp 1881.

1956 Marocko och Tunisien blir självständiga stater. De bevarar emellertid starka ekonomiska och kulturella band med Frankrike.

1954-1962 Oroligheter, sedermera krig, i Algeriet - franskt sedan 1830 och bebott av en miljon européer ("pieds-noirs").

1958 Missnöje med de svaga regeringarna, vilka hindrar den franska armén att bekämpa algeriska FLN (Front de Libération Nationale - fronten för nationens befrielse). Den franska armén vägrar att lyda order från Paris och Nationalförsamlingen ser sig tvungen att kalla general de Gaulle till makten. I egenskap av konseljpresident låter denne utarbeta en ny författning som antages vid en folkomröstning.

Femte republiken

1958-1959 En rad betydelsefulla reformer genomförs. De avser undervisningen, penningväsendet, rättsskipningen, socialvården, Algeriets industrialisering och franska samväldets omdaning.

1960 Tidigare franska kolonier i Afrika blir självständiga stater.

1962 Algeriet självständigt efter ett blodigt krig. Massutvandring av "pieds-noirs" till i första hand Sydfrankrike och Korsika.

1968 Majrevolten. Oroligheterna startar med studentdemonstrationer i Paris, men når snabbt en mycket stor spridning även till andra grupper. Hela Frankrike lamsläs av strejker och ett maktövertagande ligger i luften.

Till följd av kommunistpartiets tvekande hållning och genom att utlysa nyval till Nationalförsamlingen, lyckas de Gaulle emellertid vända situationen till sin fördel. En rad reformer följer och revolten sätter även djupa spår i Frankrikes sociala och kulturella liv.

- 1969 De Gaulle avgår efter att det franska folket röstat nej i en folkomröstning om bl.a. regionalisering och omstrukturering av Senaten. De Gaulle efterträds av Georges Pompidou.
- 1974 Valéry Giscard d'Estaing väljs till president.
- 1981 Socialisten François Mitterrand väljs till president. Mitterrand utlyser genast nyval till Nationalförsamlingen och vänstern bildar regering för första gången sedan 30-talet. En omfattande nationalisering av privata företag och banker genomförs.
- 1986 "Cohabitation". Den borgerliga oppositionen vinner valet till Nationalförsamlingen. För första gången under den femte republiken saknar presidenten majoritet i Nationalförsamlingen. Mitterrand tvingas utnämna och samarbeta med en premiärminister (Jacques Chirac) av motsatt politisk åskådning. En rad liberaliserings- och internationaliseringsåtgärder vidtas i syfte att skapa en mer konkurrenskraftig och dynamisk ekonomi. Det statliga ägandet minskas och ett privatiseringsprogram påbörjas.
- 1988 Mitterrand väljs åter till president och Michel Rocard utnämns till premiärminister för den socialistiska regeringen. Privatiseringarna upphör.
- 1991 Frankrike får sin första kvinnliga premiärminister, Edith Cresson som dock avgår efter ca ett år och efterträds av Pierre Bérégovoy.
- 1993 Efter en jordskredsseger i parlamentsvalen i mars (högerrepresentanter erhåller mer än 80% av mandaten i Nationalförsamlingen) utnämns Edouard Balladur (gaullist) till premiärminister. Frankrike upplever för andra gången under Mitterrands presidenttid en "cohabitation", som avlöper relativt friktionsfritt på grund av regeringens stora majoritet i Nationalförsamlingen.
- 1995 I presidentvalet besegrar gaullisten Jacques Chirac socialistpartiets kandidat Lionel Jospin. Chirac utlovar dels ett systemskifte av liberalt snitt, dels sociala reformer för att minska arbetslösheten och situationen för de sämst ställda.. Premiärminister Alain Juppé bildar regering.
- 1997 Jacques Chirac utlyser nyval till Nationalförsamlingen och förlorar sin majoritet. Socialistledaren Lionel Jospin utnämns till premiärminister och bildar koalitionsregering med stöd av de Gröna och Kommunistpartiet.
- 2002 I presidentvalets 2002 går den sittande presidenten Jacques Chirac vidare i en andra valomgång . Chiracs motkandidat är extremhögerns kandidat Jean-Marie Le Pen. Jacques Chirac vinner presidentvalet

- med mer än 82 % av alla röster. Jean-Pierre Raffarin utnämns till premiärminister. Vid parlamentsvalen i juni, får högern majoriteten av rösterna med 405 av 577 mandat mot 172 mandat för vänstern.
- 2004 Två viktiga val äger rum. Vid regionalvalen vinner oppositions-partierna 20 av 22 regioner och stärker därmed sin position gentemot den borgerliga regeringen. Tendensen upprepar även sig vid Europaparlamentsvalen under juni månad. Valdeltagandet är rekordlåg.
- 2005 Vid folkomröstningen om den Europeiska konstitutionen röstar majoriteten av fransmännen nej. Jacques Chirac utser i samband med detta en ny premiärminister, Dominique de Villepin.
- 2007 Nicolas Sarkozy (UMP) vinner presidentvalet med 53,06 % av rösterna. Hans huvudmotståndare, Ségolène Royal (PS) får 46,94 % av rösterna. François Fillon utnämns till premiärminister. Vid parlamentsvalet i juni samma år får högern egen majoritet i Nationalförsamlingen med 313 av totalt 577 mandat medan Socialistpartiet endast erhåller 186 mandat.
- 2008 Vid kommunal- respektive kantonvalen blir utfallet till fördel för Socialistpartiet (PS). Vid delvalet till Senaten under hösten vinner vänstern 23 mandat. Trots en förlust av 10 mandat för regeringspartiet UMP kvarhåller högern fortfarande majoriteten i Senaten.
- 2009 I valet till Europaparlamentet 2009 får dåvarande regeringskoalitionen 27,9% av rösterna och därmed 29 av Frankrikes 72 mandat. Socialistpartiet går kraftigt bakåt och får endast 16,4% av rösterna, vilket ger dem 14 mandat. Störst ökning får miljöpartiet, som uppnår 16,3% och därmed även 14 mandat.
- 2010 Vid regionvalet våren 2010 var röstdeltagandet ett av de lägsta någonsin (knappt över 50 %). Vänsterblocket och Socialistpartiet röner stora framgångar i valet med över 50% av rösterna. Högerblocket möter stora motgångar och får endast 35 % av rösterna.
- 2011 I delvalet till Senaten, där hälften av senatorerna (170 senatorer) byttes ut, får dåvarande regeringspartiet UMP:s politiska grupp 32,4 % och tappar därmed 19 mandat. Socialistpartiets politiska grupp får 35,9 % och stärker sin position med ytterligare 15 mandat. En direkt effekt av utgången i senatsvalet var att UMP förlorade sin majoritetsställning. Majoriteten i Senaten innehas sedermera av socialisterna och vänsterpartierna. Till följd av en konstitutionell reform utökades Senaten med fem mandat vid valet 2011 och består sedermera av 348 senatorer.

2012 Den 15 maj tillträder François Hollande som femte republikens sjunde president. François Hollande är Frankrikes andra socialistiska president efter François Mitterrand (1981-1995). François Hollande får 51,64% av rösterna mot högerns kandidat och tillika dåvarande president, Nicolas Sarkozy.

Under juni 2012 hålls val till Nationalförsamlingen. Första valomgången hölls den 10 juni och den andra omgången hålls den 17 juni. I slutomgången vann vänsterpartierna en övertygande seger och socialistpartiet får egen majoritet i parlamentet.

Statsskick - Inrikespolitik

Sedan den franska revolutionen har en rad olika författningar avlöst varandra. Den senaste författningen, som ligger till grund för den femte republiken, godkändes i allmän folkomröstning och antogs den 4 oktober 1958. General de Gaulle var femte republikens grundare och förste president (1958-1969). Författningen kombinerar ett parlamentariskt styrelseskick med en stark presidentmakt.

Mandatperioden för presidenten är fem år (presidentämbetet kan endast innehas under två mandatperioder i följd) Valet sker i två omgångar om ingen kandidat erhåller absolut majoritet vid första valomgången. Presidenten utnämner premiärministern, men denne måste även ha stöd från parlamentet. Huvuddelen av den verkställande makten fördelas mellan president och premiärminister. Rätten till att fastställa Nationalförsamlingens dagordning delas lika mellan regering och Nationalförsamling. Presidenten har, förutom vid krissituationer, befogenhet att upplösa Nationalförsamlingen och utlysa nyval. Presidenten kan dock inte utlysa nyval året efter valåret.

Parlamentet utgörs av två kamrar:

- Senaten utgörs av 348 mandat. Senatorena väljs för en mandatperiod av sex år. Val till Senaten sker vart tredje år, vid vilket hälften av senatorena väljs. Senaten tillsätts genom indirekt val av 150 000 "grands électeurs" – ledamöter från bl.a. landstingsfullmäktige och regionfullmäktige.
- Nationalförsamlingen utgörs av 577 mandat. Ledamöterna väljs genom direkt val (majoritetsval i enmansvalkretsar) för en mandatperiod av fem år.

I likhet med de flesta västländer står den politiska kampen mellan två block längs en höger-vänsterskala, för att använda en sliten beteckning, men som i Frankrike har ett visst historiskt berättigande. Under den franska revolutionen 1789 satte sig nämligen rojalisterna till höger och oppositionen till vänster om talmannen. Fördelningen av platserna i Nationalförsamlingen följer fortfarande denna princip och är inte geografisk som i Sverige.

Fransk politik är jämfört med svensk betydligt mer personorienterad. Partiväsendet är därför också mer sekundärt och tjänar främst som plattform åt de politiker som tävlar om presidentposten.

Socialistledaren François Mitterrand valdes 1981 till president och bildade den första vänsterregeringen sedan Front Populaire på 1930-talet. En omfattande nationalisering av privata företag genomfördes. 1986 vann den borgerliga oppositionen parlamentsvalet och erhöll således regeringsmakten genom samregering ("cohabitation") med Mitterrand under två år. Den borgerliga regeringen förde en politik som främjade privatiserings- och avregleringsreformer. Denna process avbröts dock 1988 då Mitterrand omvaldes och socialisterna åter tillträdde i regeringsställning.

Privatiseringsprogrammet återinleddes av den nya borgerliga regeringen 1993 och omfattade industriföretag, banker och försäkringsbolag.

Bland de reformer som genomfördes under François Mitterrands 14 år som president kan nämnas avskaffande av dödsstraffet, nya lagar om delokalisering, ökad företagsdemokrati, en femte semestervecka samt en "solidaritetsskatt" (Contribution Sociale Généralisée, CSG) som bidrog till att finansiera statligt ekonomisk bistånd tillägnat personer utan arbetslöshetsersättning (Revenu Minimum d'Insertion, RMI).

Vid presidentvalet 1995 segrade Jacques Chirac, RPR: s ledare och Paris borgmästare sedan 1977. Trots att högern vid detta tillfälle åtnjöt majoritet i det franska parlamentet växte kritiken gentemot Chirac och Alain Jupés regering. Chirac tvingades, två år senare (1997), att utlysa nyval. Nyvalet ledde till att socialistpartiet segrade och Frankrike fick sin tredje "cohabitation" – samstyre – på tio år.

Vid presidentvalet 2002 segrade Jacques Chirac med en absolut majoritet, mer än 82 % av alla röster. Huvudmotståndaren var högerextremisten Jean-Marie Le Pen. Vid valet till Nationalförsamlingen segrade UMP med en säker majoritet.

Vid presidentvalet 2007 vann Nicolas Sarkozy (UMP) med 53,06 % av rösterna. Hans huvudmotståndare, Ségolène Royal (PS) fick 46,94 % av rösterna. François Fillon utnämndes till premiärminister. Vid parlamentsvalen i juni samma år fick högern 313 av 577 mandat medan vänstern erhöll 186 mandat.

Vid presidentvalet 2012 vann socialisten François Hollande (PS) med 51,64 % av rösterna mot dåvarande presidenten Nicolas Sarkozy. Jean-Marc Ayrault utnämndes till premiärminister. Den nuvarande regeringen består av 34 ministrar – 17 kvinnor och 17 män – från Socialistpartiet samt dess allierade partier.

Politiska partier representerade i Nationalförsamlingen, Senaten eller Europaparlamentet

- **Debout la République** - www.debout-la-republique.fr/
- **Front national (FN)** - www.frontnational.com
- **Le Nouveau Centre** - www.le-nouveaucentre.org
- **Mouvement Democrate** - www.mouvementdemocrate.fr
- **Mouvement pour la France (MPF)** - www.pourlafrance.fr
- **Mouvement Républicain et Citoyen (MRC)** - www.mrc-france.org
- **Parti communiste français (PCF)** - www.pcf.fr
- **Parti radical de gauche (PRG)** - www.planeteradicale.org
- **Parti socialiste (PS)** - www.parti-socialiste.fr
- **Rassemblement pour l'Indépendance et la Souveraineté de la France (RIF)**
- www.r-i-f.org/
- **Union pour un mouvement populaire(UMP)** - www.u-m-p.org
- **Europe Écologie - Les Verts (EE-LV)** - www.eelv.fr

Utrikespolitik

Frankrike räknas alltså som en stormakt i militär mening. Kärnvapeninnehav står som yttersta garanti för landets säkerhet. Som ständig medlem av FN:s säkerhetsråd slår Frankrike vakt om FN:s roll och förespråkar multilaterala lösningar av internationella frågor och kriser. Landet deltar aktivt i kampen mot terrorism och spridning av massförstörelsevapen.

Frankrike för en aktiv utrikespolitik inom ramen för EU. Det franska engagemanget för EU stärktes genom antagandet av Lissabonfördraget. Frankrike har varit en pådrivande kraft vad gäller genomförande och utveckling av EU:s säkerhets- och försvarspolitik och har även spelat en ledande roll vid ett flertal olika EU-operationer.

Frankrike är medlem av NATO, och har återintegrerat alliansens gemensamma försvarsplanering och kommandostrukturer.

Frankrike har politiska intressen i en stor del av världen och har ett brett engagemang i bl.a. Afrika och Mellanöstern. Frankrike har spelat en ledande roll i att forma EU:s agerande under de pågående folkliga uppresningarna i den arabiska världen.

Efter sitt tillträde, såsom under presidentvalskampanjen, har president François Hollande starkt betonat vikten av att snabbt avsluta Frankrikes militära engagemang i Afghanistan. Hollande har som målsättning att ta hem Frankrikes stridande trupper innan slutet av 2012.

FRANKRIKES EKONOMI L'économie française

Frankrike - en europeisk jämförelse

	Frankrike	Tyskland	Storbritannien	Sverige
Folkmängd (milj.)	65,3	81,8	62,2	9,4
BNP (GDP - mdr USD) PPP 2011	2257	3099	2308,5	381,7
BNP/capita (USD) PPP 2011	35613	37896	36605	40393
Privat konsumtion i % av BNP 2008 (mdr euro)	57,13	56,48	64,35	46,47
Import varor (mdr. USD) 2011	684,6	1006,63 (2010)	495,4	204,2
Export varor (mdr. USD) 2011	578,4	1197,71 (2010)	654,9	187,4

Källa: OECD 2012-www.oecd.org

Ekonomiska nyckeltal*

Sysselsättning 2011: Totalt:	57,1 %
Per sektor: Jordbruk:	2,9 %
Industri:	14 %
Service, transport, handel:	75,5 %
Byggbranschen:	7,1%

Frankrike	2007	2008	2009	2010	2011	2012*
Arbetslöshet	8,4 %	7,8 %	9,5 %	9,4 %	9,7 %	10 %
Inflation	1,6 %	3,2 %	0,1 %	2,1 %	2,1 %	1,9 %
Reell BNP tillväxt	2,4 %	0,2 %	2,6 %	1,7 %	1,7 %	0,4 %

Källa: INSEE 2012 – www.insee.fr

Frankrike är, i BNP (köpkraftsparitet) räknat, **världens nionde största ekonomi** och **Europas andra marknad**. Tyskland utgör Frankrikes främsta både import - och exportmarknad. En stor del av den franska exporten går därutöver till Storbritannien, USA och numera Asien.

Liksom i många andra länder har den aktuella ekonomiska världskrisen slagit hårt i Frankrike. BNP-tillväxten har gått från 0,3 % 2008 till -2,6 % 2009. 2010 vände den negativa trenden och landets BNP ökade med 1,7 %. Tyvärr så har oroligheterna kring euro-zonen under hösten 2011 satt stopp för tillväxten och i

augusti 2012 så annonserade franska regeringen att tillväxten stod stilla för det andra kvartalet i rad.

Efter en förhållandevis stark ekonomisk utveckling i slutet av 1990-talet vände trenden i takt med den allmänna ekonomiska nedgången i världsekonomin i början av 2000-talet. Underskottet i de offentliga finanserna ökade kraftigt och Frankrike överskred 2002 -2004 gränsvärdet för EU:s stabilitetspaktskrav vad gäller underskottet i de offentliga finanserna, och trots en kortare återhämtningsperiod under 2006-2007 bidrog den världsekonomiska krisen till kraftiga försämringar under 2008. 2011 låg budgetunderskottet på 5,2 % av BNP och prognosen för 2012 är 4,5 %. Statsskulden ligger på en hög nivå (85,3 % av BNP). Den nyvalda socialistiska regeringen siktar på att få ner budgetunderskottet till 3 % av BNP under 2013.

Investeringarna tog fart efter flera års nedgång och fördubblades 2004-2005, men avtog igen i slutet av 2006. Under första halvåret 2007 började investeringarna åter stiga och Frankrike blev världens tredje största mottagarland av utländska direktinvesteringar. De kraftiga ekonomiska tillbakagångarna under 2008 ledde till avmattade utländska investeringar och världsmarknadens försvagade efterfråga försämrade Frankrikes bytesbalans. Under 2009 förbättrades bytesbalansen betydligt, men förblev negativ. 2011 nådde bytesbalansunderskottet 51, 5 miljarder euros.

Under sin mandatperiod introducerade Nicolas Sarkozy tillsammans med premiärministern François Fillon den numera berömda slogan "travailler plus pour gagner plus" (jobba mer för att tjäna mer). Syftet var att uppmuntra fransmännen att jobba längre genom att skattebefria övertidstimmar (dock avskaffade Franska senatet skattebefrielsen för övertidstimmar under sommaren 2012). President Sarkozy höjde även pensionsåldern från 60 till 62 år, något som den nye presidenten Francois Hollande till viss del tänker ändra på genom att sänka pensionsåldern till 60 för de som börjat arbeta vid 18 års ålder.

35-timmars arbetsveckan kvarstår i praktiken, men är nu numera ett minimum snarare än ett maximum. Franska arbetare är förresten klasserade fjärde bästa i Europa när det gäller produktivitet per timme.

Arbetslösheten nådde 10% i februari 2012, den högsta nivån på 15 år. Nyligen skapades ett så kallat Ministère du redressement productif (Ministeriet för återhämtning av produktiviteten) för att stödja fransk industri.

Man satsar vidare på att investera inom forskning, utbildning och innovation, där Frankrike med europeiska mått är relativt svagt samt på att främja små och medelstora företag. Genom att lägga fokuset på innovation och producera mera avancerade produkter så hoppas den nuvarande franska regeringen utmärka sig ifrån andra länder.

	2007	2008	2009	2010	2011
BNP tillväxt	4,9 %	2,5%	- 2,5 %	2,7 %	3,1 %
Privat konsumtionsökning	2,5 %	0,5 %	0,6 %	1,3 %	-0,5
Importökning	3,1 %	0,3 %	- 4,4 %	14 %	11,6 %
Exportökning	2,5 %	- 0,5 %	- 12,4 %	13,8 %	8,3 %

Källa: INSEE 2012 - www.insee.fr

Handelspolitik och utrikeshandel

60,2 % av den franska exporten sker till EU. Tyskland, Italien, Spanien, Belgien, Storbritannien och USA är de största exportmarknaderna. Sverige är Frankrikes 16e viktigaste exportpartner (2012).

Tyskland är ursprungsland för ca 17 % av all fransk import. Övriga viktiga importmarknader är Belgien, Italien, Kina, USA, Spanien och Storbritannien. Sverige är Frankrikes 15e viktigaste importpartner (2012).

Störst underskott i handelsbalansen återfinns med Kina (22,5 miljarder euro), störst överskott med Storbritannien (ca 6,5 miljarder euro).

Livsmedel, motorfordon och andra verkstadsprodukter utgör de viktigaste exportprodukterna så som flygplan, kemiska produkter, läkemedel, järn, stål och tjänster. Även lyxindustrin är viktigt för fransk export då den inte hotas av konkurrensen från länder med billigare arbetskraft. Dessutom så växer lyxindustrin ständigt trots den ekonomiska krisen. Ministeriet för återhämtning av produktiviteten stödjer även mindre lyxindustrier med vissa bidrag i mån om att skapa nya jobbtillfällen.

2012 års underskott i bytesbalansen beräknas hamna på – 67,5 miljarder euro. Problemet rör egentligen inte importen, utan bristen på export och den obalans mellan produktion och konsumtion som sedan länge råder i fransk ekonomi och som på sikt kommer att vara ohållbar.

Le Ministère du Commerce Extérieur är det franska departement som ansvarar för att främja fransk export. Den nya ministern, Nicole Bricq, vill lägga fokus på innovation inom franska företag eftersom det blir hårdare direkt konkurrens från länder med billigare arbetskraft som producerar samma produkter.

Statliga organisationer som UbiFrance har i uppdrag att konkret hjälpa franska företag med export, bl.a. genom:

- Rådgivning/information: öka kännedom av olika marknader, regler, affärskulturer...
- Nätverk: både inom näringsliv och offentliga sektorn
- Kommunikation: hjälp med lokal marknadsföring, kontakt med lokala PR-byråer...

Frankrike är världens första turistdestination och turismen utgör därför en viktigt del av franska ekonomin. Turistnäringen representerade 84,7 miljarder euro under 2009, motsvarande 6,5% av franska BNP samt representerar över 1 miljon direkta jobb i 235 000 företag. Mellan 2000 och 2009 har turistbranschen vuxit med 1,6% årligen trots svåra ekonomiska omständigheter.

Utländska investeringar

Utländska företag uppmuntras att investera i Frankrike. Invest in France Agency (AFII - Agence française pour les investissements internationaux) arbetar aktivt med att dra till sig nya investerare. Mest eftertraktade är de företag som tillför landet ny teknologi och expertis, stöttar sviktande franska företag eller på annat sätt bidrar till ekonomin och sysselsättningen. De utländska företagen kan i sin tur dra nytta av Frankrikes starka ställning inom EU, liksom på Östeuropas och Tredje världens svårpenetrerade marknader. Enligt Invest in France årliga rapport över utländska investeringar 2011, fanns det nästan 300 svenska grupper och närmare 700 företag i Frankrike vilket motsvarar ungeför 75 000 anställda.

Frankrike var under 2010 Europas näst största exportmarknad. Idag finns ca 20 000 utländska företag representerade i Frankrike, med sammanlagt 2 miljoner anställda, motsvarande ca 14 % av sysselsättningen. Den övervägande delen av utlandsinvesteringarna kommer från amerikanska, svenska, tyska, engelska, schweiziska och holländska företag. År 2007 kan nämnas att Sverige var andra största utländska investerare i Frankrike, räknat i bevarade och skapade arbetstillfällen.

Under förhållanden som präglas av en kraftig nedgång i utländska direktinvesteringar runtom i världen, har AFII och de regionala utvecklingsorganen registrerat 698 nya utländska investeringar under 2011, en ökning med 9,2 % jämfört med 2009 (639). Dessa investeringar kommer att skapa eller behålla nästan 28 000 arbetstillfällen vilket placerar Frankrike på en fjärde plats i Europa i termer av utländska direktinvesteringar och på en andra plats vad gäller arbetstillfällen. 2011 tog Frankrike emot \$ 40 miljarder i form av utländska direktinvesteringar.

2010 rankade World Economic Forum Frankrike på femtonde plats i deras "Global Competitiveness Index 2010-2011". Frankrike fick bland annat beröm för sin moderna infrastruktur så som vägar, kommunikation och energi. En kompetent arbetskraft, och ett utbildningssystem av hög kvalitet är andra positiva faktorer som bidrar till att stärka den franska ekonomins konkurrenskraft (5: e för kvaliteten av handelshögskolor och 11: e för kvaliteten av utbildning och forskning i matematik och naturvetenskap).

FRANKRIKE SOM EXPORTMARKNAD

La France comme marché d'exportation

Svensk export

Svensk export till Frankrike har kontinuerligt ökat under de senaste femton åren fram till 2007. Under den ekonomiska krisen 2008-2009 minskade exporten men steg återigen 2010 och nådde 2011 nästan 2007 års nivå, på cirka 55 miljarder svenska kronor. Nedgången under 2008-2009 var inte signifikant för just exporten till Frankrike utan gällde hela den svenska exporten. Jämförelsevis med andra exportmarknader visar sig Frankrike vara mindre instabilt i ekonomiska svängningar.

Även om exportsiffrorna till Frankrike sjunkit marginellt sedan 2007, representerar Sveriges export till Frankrike fortfarande cirka 5 % av den totala svenska exporten 2010, vilket gör Frankrike till Sveriges sjunde största exportmarknad. Tyskland och Norge är Sveriges största exportmarknader med cirka 10 % av den totala exporten vardera.

Potentialen för ökad export är emellertid fortfarande stor. Med 64,7 miljoner invånare, och stark köpkraft, är Frankrike Europas andra största konsumentmarknad (femte största i världen) och världens första turistdestination med cirka 80 miljoner besökare under 2011.

Total svensk export till Frankrike 2011: 55 Mdr SEK, varav:

Tekniska produkter	25 Mdr SEK
Kemiska produkter	7 Mdr SEK
Halvfabrikat	7,5 Mdr SEK
Råvaror och bränsle	7 Mdr SEK
Livsmedel	4,7 Mdr SEK
Diverse färdiga varor	3 Mdr SEK

Svenska Investeringar

Fransmännen har en positiv inställning till Sverige och köper gärna svenskt. Svenska varor står för hög kvalitet med intressanta tekniska lösningar. Exportrådet Paris arbetar aktivt med att introducera svenska produkter och tjänster i Frankrike. Viktiga sektorer utgörs av, energi & miljöteknik, sjukvård & medicinteknik, fordonsbranschen, IT & Telecom, samt livsmedelsindustrin.

Enligt Invest in France årliga rapport över utländska investeringar 2011, fanns det nästan 300 svenska grupper och närmare 700 företag i Frankrike vilket motsvarar ungefär 75 000 anställda. De arbetsskapande investeringarna ökade mellan 2003 och 2007 men har sjunkit något därefter. År 2011 var Frankrike den största mottagaren av svenska investeringar i Europa. Under 2009 skedde en ökning i textilsektorn (29 % av projekten) tack vare sex nya H&M butiker. Andra

viktiga sektorer var möbler och hushåll (14 %), handel- och finanssektor (14 %), bilindustri (10 %), mjukvara och IT-service (10 %) samt maskin- och mekanikutrustning (10 %).

Sverige var Frankrikes fjärde största investerare från 2004 ända fram till 2006. 2007 var ett rekordår då Sverige klev upp som andra största investerare efter USA, i termer av skapade och säkrade arbetstillfällen. Under 2008 minskade antalet svenska investeringar: till totalt 22 investeringar vilka bidrog till att 1 214 arbetstillfällen skapades. Under 2009 uppgick investeringarna till 21 och antalet skapade arbetstillfällen till 1 468.

Svenska företag är väl representerade runt om i hela Frankrike med en större koncentration företagsetableringar i tre regioner: Ile de France (19 %), Rhône Alpes (14 %) och PACA (Provence, Alpes, Cote d'Azur, 10 %). Sedan cirka 3-4 år har även de två regionerna Midi-Pyrénées (14 %) och Haute-Normandie (10 %) börjat locka till sig allt fler svenska företag.

Etableringsformer i Frankrike

Lokal representation

En lokal närvaro på den franska marknaden ökar ofta chanserna till försäljning. Sedan 2007 har den franska ekonomin genomgått ett antal betydande reformer i syfte att förbättra den franska affärsmiljön. Reformerna har bland annat strävat mot en mer flexibel arbetslag, lägre skatter, förenklad associationsrätt, m.m. En rad åtgärder har också vidtagits med avsikt att stimulera innovation, exempelvis lägre skatter på forskning och utveckling. Frankrike har idag Europas lägsta uppstarts- samt driftkostnader för företag.

Det finns flera etableringsalternativ som bör utvärderas utifrån respektive företags förutsättningar, marknadspotential, bransch- konkurrenssituation m.m.

- * fransk importör, distributör eller agent
- * eget säljbolag
- * tillverkande dotterbolag
- * licenstillverkning
- * joint-ventures eller annan allians

Mässor och internationella konferenser

Paris är ett internationellt konferens- och utställningscentrum av högsta klass. Fler internationella konferenser och möten förläggs till Paris. Dessutom arrangeras ett flertal mässor och specialvisningar under året (högssäsonger är under maj, juni, september och oktober). Det finns två huvudtyper av mässor och utställningar i Frankrike, "Foire" (eller "Salons grand public"), vilka alltid är öppna för allmänheten, samt fackutställningar, "Salons Spécialisés" (eller "Salons

professionnels”), till vilka allmänheten som regel endast har tillträde vid vissa tidpunkter. Av störst intresse för en exportör är naturligtvis fackutställningarna som erbjuder möjligheter att utveckla och fördjupa kundkontakter. För att söka information om mässor i Frankrike rekommenderas följande hemsidor:

www.salons-online.com - www.viafrance.com - www.foiresalon.com -
http://www.ccip.fr/ccipfr/foire_salon.htm.

Frankrikes näringsliv i korthet

Frankrike har en mångsidig ekonomi och är inte helt olik den svenska om man ser till stora sektorer. Fordonsindustrin är betydande där de två världsledande företagen PSA (Peugot-Citroën och Renault dominerar men Frankrike är också starkt inom övrig tung industri som tåg, flyg och industrimaskiner. Även metall och verkstadsindustrin är viktig för Frankrike. Frankrike har också ett betydande jordbruk och 1/3 av alla odlingsbar jord inom EU. Frankrike är också starkt inom läkemedelsindustrin. Av världens 500 största företag så är cirka 70 stycken franska. Carrefour, L'Oréal, Sanofi-Aventis, Danone, Suez Group, Saint-Gobain, Bouygues är några av de största franska bolagen.

Franska detaljhandeln

Frankrikes dagligvaruhandel kontrolleras av ett fåtal stora företag, t. ex.

- Groupe Auchan/Famille Mulliez (ex. Auchan France, Decathlon, Boulanger, Leroy Merlin).
- Carrefour (ex. Carrefour France, Champion, Ed).
- ITM Entreprises (ex. Intermarché, Bricomarché, Netto).

Vad gäller övrig detaljhandel så är viktiga grupper de följande :

- Galeries Lafayette (ex. BHV, Monoprix, Galeries Lafayette GM).
- LVMH (ex. Bon Marché, Samaritaine, Sephora, Guerlain, Louis Vuitton).
- Groupe Go Sport (ex. Courir, Go Sport)
- Groupe PPR: (ex. Gucci Groupe, Conforama, Fnac, La Redoute).

De små och familjeägda försäljningsställena är för en utländsk leverantör svårbearbetade och kräver som regel representation i landet, via försäljningspersonal eller genom samarbetsparter (exempelvis distributör, grossist, agent etc.).

Vid bearbetning av "hypermarché" (större självbetjäningsbutiker där varusortimentet består av alla typer av livsmedel samt andra artiklar såsom husgeråd, textil och konfektion) bör kontakterna alltid tas vid inköpscentralerna, innan de enskilda försäljningsställena bearbetas. Centralerna hanterar både förhandlingar gällande priser och villkor m.m. samt godkännande av den potentiella leverantören via en "listningsprocedur".

Frankrikes investering i hållbar utveckling

2009 formulerade Frankrike en handlingsplan för att möta de ekonomiska och miljöbetingade utmaningarna som härrör från den pågående globala uppvärmningen. Idén bakom "Le Grenelle de l'Environnement" är att lyckas spara upp till fyra gånger så mycket energi och råmaterial utan att påverka landets välfärdsnivå. Detta åtagande från den franska regeringens sida lägger grunden för enorma investeringstillfällen i landet, med särskild satsning på byggnader och kvarter, transporter, energibesparing och minskning av koldioxidutsläpp samt miljöbetingade tjänster (avfallshantering, jordbruk, etc.). Enligt en studie av KPMG har Frankrike klassificerats som världens tredje mest attraktiva marknad för investeringar i biobränsle (solenergi, vindkraftspark, vattenkraft, biomassa och biobränsle).

SOCIAL TRYGGHET OCH SKATTER

Protection sociale, taxes et impôts

Social trygghet

Frankrike har ett väl utbyggt socialt skydd. En del av förmånerna går tillbaka till 1936 då socialisten Léon Blum ledde den s.k Front Populaire. Efter andra världskriget genomförde general De Gaulle under sin tid som statschef många sociala reformer. Bland annat fick såväl kvinnor som militärer full rösträtt och barnbidraget infördes. Det sociala skyddsnätet har därefter byggts ut fortlöpande.

Sécurité sociale

Med denna term avses ett obligatoriskt grundskydd som omfattar:

- Försäkring i händelse av sjukdom, havandeskap, yrkesskada, invaliditet, dödsfall, etc.
- Grundpension, beroende av yrkesutövning, samt barn- och familjebidrag.

“Sécurité sociale” finansieras av arbetsgivaren (ca 70 %) och av arbetstagaren (ca 30 %).

Utöver den obligatoriska sjukförsäkringen är de flesta fransmän anslutna till s.k Mutuelles (tilläggsförsäkringar) som kompletterar den skattefinansierade socialförsäkringen vid sjukdom, etc. Sedan 1947 existerar en obligatorisk tilläggs pension som administreras av privata kassor och på villkor som fastställs av arbetsmarknadens parter. Under åren 1993, 2003 och 2010 genomfördes flera pensionsreformer som ledde till bl.a. krav på fler arbetsår för att nå full pension och gradvis högre pensionsålder. 2018 kommer pensionsåldern att vara 62 år. Frankrikes nya socialistregering har till viss del reformerat de förändringar i pensionssystemet som den tidigare presidenten Nicolas Sarkozy genomdrivit genom att sänka pensionsåldern från 62 år till 60 för vissa grupper som börjat arbeta redan vid 18 års ålder.

En arbetslöshetsförsäkring infördes 1958. Här är kostnadsfördelningen mellan arbetsgivare och arbetstagare 60 % respektive 40 %. Arbetsmarknadens parter administrerar dessa försäkringar.

Skatter

Nyligen har en rad strukturella åtgärder vidtagits avseende den ekonomiska politiken.

- Förnyelse av CIR (Crédit Impôt Recherche) som betyder att Frankrike har ett av det mest attraktiva skattestödet för forskning och utveckling i Europa med motsvarande 40% avdrag på utgifter som som löner, avgifter, driftskostnaderna, patent, avskrivningar mm. under det första året, 35% under det andra året och sedan 30% . Dessutom fördubblas CIR om det handlar om

ett samarbete med en myndighet och fyrdubblas om det gäller "junior" forskare. Totalt motsvarar CIR 4.7 Md€ per år.

- Avskaffning av företagsskatten Taxe Professionnelle (TP) f.o.m. Januari 2010. Det innebär en skatteavskaffning för bolag på motsvarande 7.3 Md€ år 2010 och 5 Md€ per år f.o.m. 2011.

Dessutom resulterade den s.k. LME-lagen till en modernisering av ekonomin. Denna lag innebär bland annat:

- Strukturella reformer som syftar till att främja tillväxten i Frankrike och underlätta etableringsmöjligheten för små och mellanstora företag.

Beräknad kostnad: 0,5 Md€ /år

Slutligen har den franska arbetsmarknaden moderniserats av en lag i juni 2008. Denna lag innebär:

- Tillsvidareanställning gäller om inget annat avtalats. Detta innebär slutet för de tidigare CNE-kontrakten med förlängd provotid
- Nya sätt att avsluta en anställning genom ömsesidig överenskommelse
- Maxlängd på provotiden bestäms genom lag
- Nya tidsbegränsade kontrakt för företagsledare: 18 till 36 månadskontrakt med förutbestämda mål

De franska skattebetalarna beskrivs emellanåt som en av de högst beskattade inom industriländerna, samtidigt som många fransmän inte alls betalar någon skatt, eftersom hälften av alla franska hushåll är befriade från inkomstskatt. Däremot är de sociala avgifterna, som alla betalar, högre i Frankrike än i Sverige och den anställde betalar själv en stor del av dessa (se ovan). Den kommunala skatten betalas en gång per år; denna fastställs på grundval av kommuntillhörighet, bostadens standard och storlek, samt antalet familjemedlemmar.

Vad beträffar hushållens ekonomiska situation i Frankrike jämfört med Sverige är den aktuella bilden följande:

- goda ekonomiska villkor för barnfamiljer, särskilt från och med tredje barnet i form av högre barnbidrag, skatteförmåner och lägre avgifter på offentliga tjänster i många fall, dock svårt med barnomsorg;
- lägre moms (19,6 %), framför allt på livsmedel (5,5%);
- relativt lågt löneläge med stor skillnad mellan lägsta och högsta inkomst.

Vid en lönejämförelse bör man även ta hänsyn till att en fransk löntagare ofta erhåller premier av olika slag, t ex semesterbidrag och i många företag en 13:e månadslön. I vissa fall kan de anställda erhålla upp till 15 månadslöner per år.

DEN FRANSKA ARBETSMARKNADEN

Le marché du travail en France

Jämfört med andra västeuropeiska länder som Tyskland eller England har Frankrike en relativt hög arbetslöshet. 2012 låg den på över 10%. Den franska fackföreningsrörelsen är svag och ofta politiskt splittrad. 2012, var drygt 8% av löntagarna fackligt anslutna. Detta beror till viss del på att franska löntagare har uppnått fler förbättringar lagstiftningsvägen än förhandlingsvägen. 40 timmars arbetsvecka infördes redan 1936 och 35 timmars arbetsvecka år 2000. Trots detta är strejker och fackliga protester vanligt förekommande.

I början av 2005 införde högerregeringen en lagstiftning som tillät så mycket obeskattad övertidsarbete att arbetsveckan skulle kunna uppgå till 48 timmar. Dock avskaffade franska senatet skattebefrielsen för övertidstimmar under sommaren 2012. 35-timmarsveckan avskaffades därmed i praktiken. Trots den nya lagen räknar representanter för facket med att 35-timmarsveckan blir kvar på många större företag.

Förhållandet mellan arbetsmarknadens parter i Frankrike karakteriseras, i jämförelse med den svenska situationen, av en stark lagstiftning, som i Sverige överlämnas till arbetsmarknadens parter att förhandla om.

Fackföreningarna

En snabbtitt på fackföreningsrörelsen i Frankrike visar på stora skillnader jämfört med Sverige. De fackligt anslutna i Frankrike är fördelade på fem centralorganisationer som totalt omfattar ca 8 % av samtliga löntagare. Anslutningsgraden är i allmänhet betydligt högre i offentlig sektor och i statliga företag än i den privata sektorn. Denna låga anslutning kan delvis förklaras av att samtliga franska företag med mer än 50 anställda har en "comité d'entreprise" (företagsnämnd) samt personalombud för att tillvarata de anställdas intressen. Delvis kan den också förklaras av historiska motsättningar av politisk, religiös och organisatorisk art som präglat den franska fackföreningsrörelsen sedan den första fackföreningen grundades i slutet av 1800-talet.

De viktigaste fackföreningarna är:

- CGT (Confédération Générale du Travail): traditionellt kommunistdominerad, är den största organisationen. CGT har sin kärntrupp inom de traditionella industribranscherna, i synnerhet inom järn- och metallindustrin, byggnadsindustrin, gruvindustrin, samt bland järnvägs-, hamn- och lageranställda. Generalsekreterare är Bernard Thibault. www.cgt.fr
- CFTD (Confédération Française Démocratique du Travail) är den näst största organisationen. CFTD var ursprungligen en tjänstemannaorganisation, men har vunnit nya medlemmar i Parisområdet inom den teknologiskt utvecklade industrin. Generalsekreterare är François Chérèque. www.cfdt.fr
- FO (Force Ouvrière) är den tredje organisationen. CGT-FO bröt sig ut ur CGT 1948 som en antikommunistisk gest. FO har huvudsakligen sina medlemmar

bland tjänstemän inom både den privata och den offentliga sektorn. Generalsekreterare är Jean-Claude Mailly. www.force-ouvriere.fr

- CFTC (Confédération Française des Travailleurs Chrétiens) är kvarstoden av den katolska fackföreningsrörelsen sedan CFDT bröt sig ur. Generalsekreterare är Pascale Coton. www.cftc.fr
- CFE-CGC (Confédération de l'Encadrement de la Confédération Générale des Cadres): motsvarar tjänstemännens centralorganisation. Ordförande är Bernard Van Craeynest. www.cfecgc.org

Arbetsgivarföreningar

Huvudorganisationen inom det franska näringslivet är MEDEF (Mouvement des Entreprises de France) f d CNPF, grundad 1946 (namnbytet skedde i oktober 1998). MEDEF representerar mer än 750 000 företag inom samtliga affärsområden (industri, handel och tjänster).

MEDEF handlägger frågor inom två olika områden för sina medlemmars räkning:

- arbetsgivarfrågor
- allmänna näringspolitiska frågor

MEDEF består av:

- 80 federationer (som innefattar 600 branschorganisationer)
- 148 medlemsorganisationer (lokal, departemental och regional nivå)

MEDEFs ordförande är sedan 2005 Laurence Parisot.

Vid sidan av MEDEF finns också:

- CGPME (Confédération Générale des Petites et Moyennes Entreprises) representerar de små och medelstora företagen. Dess medlemmar är emellertid också medlemmar i MEDEF. Ordförande är Jean-François Roubaud.
- FNSEA (Fédération Nationale des Syndicats d'Exploitants Agricoles - Jordbrukarnas Centralorganisation). Ordförande är Xavier Beulin.

Industrier

De franska industrierna är utspridda över hela landet, även om de flesta stora bolag har sina huvudkontor i Parisregionen. Man kan nämna följande ranking av Frankrikes främsta industriregioner enligt regional BNP.

1. Ile de France (Parisregionen) 28,9 %: Förlagsverksamhet/tryckeri, bilindustri, kemi/plastindustri
2. Rhône-Alpes (Lyon) 9,5 % Kemi/plastindustri, biotek, bilindustri, elektronik, metallindustri
3. PACA (Marseille-Nice) 7,2 % : IT, turism, elektronik, frakt
4. Nord-Pas de Calais (Lille) 5,1 %: Textil, livsmedelsindustri, bilindustri, metallindustri
5. Pays de la Loire (Nantes) 4,9 %: Mekanik, livsmedelsindustri, mode.

ETablering i Frankrike och Juridiska Frågor

Implantation en France et questions juridiques

Sammanfattning utförd av Anne-Cécile Hansson Lecoanet, medlem i Paris och Sveriges advokatsamfund, Jones Day, Paris.

Innan ett utländskt bolag etablerar sig i Frankrike genom ett dotterbolag eller filialkontor har bolaget vanligtvis redan påbörjat försäljningen av sina produkter på den franska marknaden. Detta kan antingen ha skett genom försäljning från det utländska bolaget direkt till de franska kunderna eller genom en representant i Frankrike.

Representanter

I Frankrike skiljer man främst mellan följande tre typer av representanter:

- återförsäljare - *distributeur*,
- handelsagent - *agent commercial*,
- handelsresande - *vendeur, représentant, placier (VRP)*.

Exakt avtalsmässig definition av en representants roll och uppgifter är ytterst betydelsefull då agenter och VRP åtnjuter ett starkt skydd i fransk lagstiftning. Höga avgångsvederlag och skadeståndsbelopp kommer oftast i fråga vid uppsägning. Dessa bestäms bland annat utifrån bestämmelserna i avtalet och de faktiska omständigheterna.

Återförsäljare - *Distributeur*

En återförsäljare är en självständig näringsidkare som köper varor för egen räkning och säljer dem vidare i eget namn. Karakteristiskt för en återförsäljare är alltså att denne inte ersätts genom provisioner utan genom den marginal som tas ut på varorna. En återförsäljare har till skillnad från en handelsagent principiellt inte rätt till ersättning, s.k. "avgångsvederlag", vid avtalsenlig uppsägning av återförsäljaravtalet. Skadestånd utgår däremot exempelvis om:

- återförsäljaren innehar ett kontrakt på bestämd tid som blir uppsagt i förtid utan giltigt skäl,
- återförsäljaren innehar ett kontrakt på obestämd tid som blir uppsagt utan att skäligen uppsägningstid iakttas. Vad som är skäligen uppsägningstid varierar beroende i första hand på avtalsförhållandets längd. Enligt praxis är det vanligt med uppsägningstider om tre till sex månader, men även två år har i vissa fall bedömts vara en skäligen uppsägningstid.

Handelsagent - *Agent commercial*

Med handelsagent i vid mening förstås en uppdragstagare som, utan att vara anställd yrkesmässigt, förmedlar order eller eventuellt sluter avtal i huvudmannens namn och för dennes räkning mot en viss provision. Handelsagenter har oftast rätt

till betydande ersättning vid uppsägning, s.k. avgångsvederlag, vilket kan uppgå till belopp motsvarande ca två års bruttoprovisioner.

Handelsresande - VRP

Handelsresande, i Frankrike kallad VRP, är en person som är anställd av ett eller flera företag för att avsätta deras produkter på marknaden. Verksamheten bedrivs utanför själva företaget, oftast genom besök hos kunderna genom upptagande av order för arbetsgivarens räkning. En VRP är i princip skyddad av den franska arbetsrättslagstiftningen i samma utsträckning som vanliga anställda. Detta innebär bl.a. att saklig grund måste föreligga för uppsägning. I vissa avseenden gäller särskilda regler för VRP, t.ex. beträffande uppsägningstider.

En mycket viktig rättighet för en VRP är att det vid uppsägning från arbetsgivarens sida utgår avgångsvederlag baserat på den kundkrets som upparbetats. En VRP:s arbetstid är dock inte begränsad till 35 timmar som för övriga anställda i Frankrike.

Äganderättsförbehåll

Förbehåll om att äganderätten till levererade varor övergår först vid fullständig betalning kan under vissa förutsättningar ha verkan mot köparens borgenärer enligt fransk rätt. Ett sådant förbehåll måste bl.a., liksom i Sverige, vara skriftligen avtalat före leverans.

Äganderättsförbehåll anses enligt fransk rätt vara en uppskjuten äganderättsövergång, vilket bl.a. innebär att säljaren står risken för varorna tills dess att de är fullständigt betalda. Risken kan emellertid genom avtal föras över på köparen.

Företagsformer

Liksom i Sverige kan Du vid en etablering i Frankrike välja mellan att endast registrera en filial (succursale) till ett redan existerande bolag, alternativt att starta ett separat bolag. De vanligast förekommande bolagsformerna i Frankrike utgörs av:

- Société à responsabilité limitée - (SARL),
- Société anonyme - (SA),
- Société par actions simplifiée - (SAS),
- Société en nom collectif - (SNC).

De av utländska företag mest använda etableringsformerna är utan tvekan SARL, SA och SAS. Dessa företagsformer medger, som i det svenska aktiebolaget, begränsning av den ekonomiska risken till insatsbeloppet.

Filial - Succursale

Beträffande succursale bör man ha i minnet att fransmannen med detta begrepp avser vad man i Sverige betecknar som filial. När fransmannen talar om en filiale avser han ett fristående dotterbolag.

En filial är en del - med särskild förvaltning - av det svenska bolaget. Bolaget står alltså ekonomiskt ansvarigt för de åtaganden som filialen gör. För att bilda en filiale i Frankrike krävs inte något tillstånd. Filialen med ansvarig företagsledare skall dock registreras hos handelsregistret vid lokal handelsdomstol dit även bolagsordningen och registreringsbeviset för det svenska bolaget, översatta till franska, skall ges in.

SARL (Société à responsabilité limitée)

Kapital och redovisning

Ett SARL är som namnet antyder ett bolag där delägarna har ett ekonomiskt ansvar som är begränsat till det kapital de har tillskjutit. Såväl juridiska som fysiska personer kan vara delägare och utländska medborgare har rätt att äga andelar i ett SARL utan särskilt tillstånd. Andel kan inte överlåtas eller pantsättas till tredje man utan att övriga andelsägare godkänner detta. Eventuell andelsöverlåtelse måste sålunda meddelas till bolaget.

Om ett SARL har endast en delägare kallas det ett Entreprise unipersonnelle à responsabilité limitée (EURL).

Det finns inget minimibelopp för ett SARL:s kapital men ett kapital måste, om än symboliskt, anges i bolagsordningen. Minst en femtedel av kapitalet måste inbetalas i samband med bolagets bildande, resterande belopp ska inbetalas inom fem år.

Ett SARL:s årsredovisning skall fastställas vid årlig ordinarie bolagsstämma senast sex månader efter räkenskapsårets slut. Om andelsägarna vid den årliga stämman konstaterar att bolagets egna kapital understiger hälften av det registrerade kapitalet måste beslut om likvidation eller fortsatt verksamhet fattas inom fyra månader. Om fortsatt verksamhet beslutas har bolaget från utgången av aktuellt räkenskapsår i princip två år på sig att återställa det egna kapitalet till minst halva det registrerade kapitalet, alternativt att justera det registrerade kapitalet enligt särskilda regler. Om ovanstående åtgärder inte vidtas kan utomstående berörd part begära att bolaget likvideras.

Bolagets ledning

Ett SARL leds av en eller flera personer, som kallas *gérant* och som utses av ägarna. Det krävs inget särskilt tillstånd för EES-medborgare.

En *gérant* i Frankrike kan bli personligen skadeståndsskyldig mot bolaget och mot tredje man. Detta gäller inte bara vid brott mot lag eller bolagsordningen utan

även vid förvaltningen av bolaget. Utöver det civilrättsliga ansvaret har företagsledaren ett vidsträckt straffrättsligt ansvar. Om en gérant avsätts utan giltigt skäl kan denne erhålla skadestånd.

Revisor

Revisor, commissaire aux comptes, skall utses om två av följande förutsättningar samtidigt föreligger:

- omsättningen uppgår till minst EUR 3.100.000,
- tillgångarna enligt balansräkningen uppgår till minst EUR 1.550.000,
- bolaget har minst 50 anställda.

Revisorn utses för sex räkenskapsår och har en vittgående kontrollfunktion med anmälningsplikt till ledningen, ägarna och även åklagare beträffande varje överträdelse av lag eller bolagsordning som denne får kännedom om.

SA (Société anonyme)

Kapital och redovisning

Société anonyme (SA) torde vara den företagsform som närmast liknar ett svenskt aktiebolag vad avser funktion, ansvar m.m. Aktieägarnas ansvar är i princip begränsat till insatt kapital. Aktiekapitalet skall vara minst EUR 37.000 om bolaget inte är publikt och minst EUR 225.000 om bolaget är publikt. Bolaget måste ha minst sju aktieägare. Överlåtelse av aktier i SA är i princip fri och samtycke krävs inte från övriga aktieägare. Möjlighet finns dock att i bolagsordning införa bestämmelser om hembud.

Ordinarie bolagsstämma skall hållas inom sex månader efter räkenskapsårets slut. Om bolagets egna kapital vid årlig stämma visar sig understiga hälften av det registrerade aktiekapitalet gäller samma regler som för ett SARL.

Aktiebrev utfärdas inte i Frankrike utan istället antecknas aktieinnehav i ett särskilt av bolaget fört register (*registre des mouvements de titres*).

Bolagets ledning

Med utgångspunkt från hur bolaget leds kan man skilja på två olika typer av aktiebolag:

- bolag som leds av styrelse (*conseil d'administration*),
- bolag som leds av direktörskollegium (*directoire*) under överinseende av ett övervakningsråd (*conseil de surveillance*).

Bolag med conseil d'administration

Den klassiska formen är bolag med styrelse. Denna skall bestå av minst tre och högst arton ledamöter (*administrateurs*) som utses av aktieägarna. En juridisk

person kan utses till styrelsemedlem i ett aktiebolag som dock skall företrädas av en permanent representant som är underkastad samma villkor och förpliktelser och har samma civil- och straffrättsliga ansvar som om denne personligen vore styrelsemedlem.

Det finns inget krav längre att en styrelsemedlem vid utnämningen skall äga "garantiaktier" (ofta 1 aktie) förutom om det finns särskilda bestämmelser i bolagsordningen. Det finns inga bestämmelser som kräver att en viss kvotdel av styrelseledamöterna skall vara franska medborgare och det behövs inga särskilda tillstånd för medborgare i EES-land. Styrelseledamöterna har i stort sett ett ansvar som svarar mot vad som tidigare angivits för en *gérant* i ett SARL. En styrelseledamot kan avsättas av bolagsstämman när som helst utan att därvid ha rätt till ersättning. Styrelsen sammanträder i princip vid bolagets säte, men kan även mötas på annan plats, exempelvis i Sverige.

Styrelseordföranden (*le président*), som måste vara styrelsemedlem, har till uppgift att övervaka att bolagets organ (styrelsen och bolagsstämman) fungerar. Denne kan kombinera sitt uppdrag som ordförande med posten som verkställande direktör, VD (*directeur général*) och kallas då för *président directeur général* (PDG).

VD:n som inte behöver vara styrelsemedlem svarar för bolagets löpande förvaltning och företräder bolaget utåt. Denne kan biträdas av en, maximalt fem, vice verkställande direktörer (*directeur général délégué*). Gentemot tredje man representerar dessa bolaget och binder detta - även för åtgärder som ligger utanför verksamhetsbeskrivningen i bolagsordningen - om bolaget inte kan visa att tredje man kände till att de överskred sina befogenheter. Härvid räcker det inte att hänvisa till bolagsordningen. VD kan inte samtidigt inneha mer än ett VD-uppdrag i företag med säte i Frankrike. I princip kan en VD fritt avsättas, men om detta sker utan godtagbart skäl kan denne till skillnad från styrelsemedlem ha rätt till skadestånd. Är denne även anställd i bolaget gäller de arbetsrättsliga reglerna för anställningsavtalet.

Antalet styrelsemedlemmar som är äldre än 70 år får inte överstiga 1/3. Styrelseordförande, VD och vice VD får inte vara äldre än 65 år om det inte medges i bolagsordningen.

Bolag med direktörskollegium och övervakningsråd

I aktiebolag med direktörskollegium och övervakningsråd har styrelsens funktioner uppdelats mellan direktörskollegiet och övervakningsrådet. Övervakningsrådet utses av aktieägarna och har till uppgift att utse medlemmarna i direktörskollegiet och övervaka kollegiets åtgärder. Rådet skall bestå av minst tre och högst arton ledamöter, som alla måste vara aktieägare. En juridisk person kan utses till medlem av övervakningsrådet varvid en permanent representant på samma sätt som vid en styrelseplats måste utses. En utländsk medborgare behöver inte ha särskilt tillstånd för att vara medlem i övervakningsrådet.

Rådsledamot kan avsättas när som helst på samma villkor som styrelseledamot. Övervakningsrådet sammanträder i princip vid bolagets säte, men kan även mötas på annan plats, exempelvis i Sverige.

Direktörskollegiet sköter bolagets förvaltning och svarar för bolagets organisation. På samma sätt som VD:n i ett bolag med styrelse binder varje medlem i direktörskollegiet bolaget gentemot tredje man, även för åtgärder som ligger utanför verksamhetsbeskrivningen i bolagsordningen. Direktörskollegiet skall ha max fem medlemmar som inte behöver vara aktieägare men måste vara fysiska personer. Om aktiekapitalet är lägre än EUR 150.000 räcker det med en person i direktörskollegiet. Den personen kommer då att kallas *directeur général unique*. I princip kan en medlem i direktörskollegiet fritt avsättas, men om detta sker utan godtagbart skäl kan denne ha rätt till skadestånd. Är denne även anställd i bolaget gäller de arbetsrättsliga reglerna för anställningsavtalet.

Revisor

I varje SA, oavsett formen, skall utses åtminstone två revisorer (*commissaires aux comptes*), en ordinarie samt en suppleant. Revisor utses av bolagsstämman för sex räkenskapsår och kan i princip inte avsättas dessförinnan. Liksom i Sverige kan även revisorbolag utses att fylla denna funktion. Revisorn har liksom i ett SARL omfattande kontrollfunktioner.

SAS (*société par actions simplifiée*)

Denna bolagsform infördes 1994 och har tack vare dess friare reglering haft stor framgång där många SA har omvandlats till SAS. Sedan den 1 januari 2009 finns inte längre kravet på att ha ett minimibelopp för aktiekapitalet i ett franskt SAS, men ett kapital måste, om än symboliskt, anges i bolagsordningen. Liksom för ett icke publikt SA skall räkenskaper inges efter räkenskapsårets slut, revisorer utnämns, etc.

De viktigaste skillnaderna i förhållande till ett vanligt SA är att ett SAS inte kan børsintroduceras, att det bara behövs en aktieägare, att det inte behövs mer än en ordförande, samt att bolagsordningen fritt kan ange hur bolaget ska fungera. Normalt sett finns det ingen styrelse. Vidare räcker det med att halva aktiekapitalet inbetalas i samband med bolagets bildande, varvid resterande belopp ska inbetalas inom fem år. Aktieägarna är fria att i bolagsordningen fastställa hur bolaget skall förvaltas, men bolaget måste företrädas av en *président* som, liksom en VD (*directeur général*) i ett SA, binder bolaget gentemot tredje man.

Har ett SAS endast en aktieägare kallas det *société par actions simplifiées unipersonnelle*, SASU.

Société en nom collectif - SNC

Skiljer sig inte väsentligt från ett svenskt handelsbolag.

Skatter

Bolagsskatten i Frankrike är i princip 33,1/3%.

För bolag med årlig omsättning överstigande EUR 7.630.000 utgår dessutom en *contribution sociale* om 3,3%. Bolagsskatten har förändrats med relativt korta mellanrum och det finns anledning att räkna med att detta fortsätter. De franska skattereglerna skiljer sig väsentligt från de svenska. Detta är viktigt att beakta eftersom varje försök till analogi med svenska regler, även sådana som i Sverige betraktas som grundläggande och självklara, riskerar att leda helt fel.

Det finns ett dubbelbeskattningsavtal mellan Frankrike och Sverige som trädde i kraft den 1 januari 1993.

Mervärdesskatt (TVA)

Normalpåslaget är 19,6%. Det finns undantag där TVA är nedsatt. Sedan den 1 januari 2012 har den nedsatta mervärdesskatten höjts från 5,5% till 7%. TVA på baslivsmedel, el, gas, m.m., är däremot fortfarande 5,5%.

Försäkringar

Försäkringar för privatpersoner och företag är utformade efter samma principer i Sverige och i Frankrike. Det finns dock skillnader i lagstiftning och i marknadens sätt att fungera som är viktiga att känna till.

Företag

För den som etablerar företag i Frankrike gäller att flertalet risker bör försäkras i landet. Dit hör byggnader, lokaler, lager, demonstrationsutrustning, m.m. I vissa fall kan varor i genomgångslager, utställnings- och demonstrationsmaterial försäkras i Sverige genom transportförsäkringen. Normalt betraktas dock försäkring av lager som sakförsäkring och täcks mot brand, vatten och inbrott.

Ett svenskt dotterbolag i Frankrike bör ha en ansvarsförsäkring som beaktar skillnader i gällande rätt mellan Sverige och Frankrike. Denna försäkring innefattar normalt allmänt ansvar och produktansvar, och kan utgöra en integrerad del av ett globalt arrangerat ansvarsförsäkringsprogram för moderbolaget i Sverige.

I Frankrike tillämpas försäkringsskatter för vissa typer av försäkringar. Det existerar även vissa obligatoriska skydd som en försäkringsgivare måste ge vid tecknandet av en brandförsäkring, såsom naturkatastrofförsäkring och försäkring mot attentat och terrorism. Den som levererar byggnad måste lämna en tioårig garanti och teckna en försäkring som täcker garantin.

Handelsutbyte

Vid export- och importaffärer mellan svenska och franska företag är det främst försäkring av godset under transport som blir aktuell. Transportförsäkringen, eller varuförsäkringen, ersätter skador som drabbar godset under transporten, men inte skador som beror på godsets egen beskaffenhet eller dåligt emballage. Det råder avtalsfrihet mellan exportörer och importörer att bestämma i köpeavtalet genom särskild leveransklausul vem som står risken för godset. En svensk exportör som säljer på kredit eller betalning mot dokument rekommenderas att ha transportförsäkringen i egen hand för att undvika att riskera bli utan ersättning för godsskador om mottagaren exempelvis vägrar att betala sedan han fått kännedom om skador.

Bilförsäkring

Försäkring av bil följer bilens registrering. Den svenska försäkringen gäller så länge bilen är svenskregistrerad. När bilen registreras i Frankrike måste försäkringen flyttas över. Bilförsäkringspremierna är genomsnittligt högre än i Sverige. Det kan därför löna sig att särskilt undersöka om det finns några fördelaktiga alternativ på marknaden, exempelvis något ömsesidigt försäkringsbolag som riktar sig till just den yrkesgrupp som vederbörande tillhör.

SVENSK I FRANKRIKE Suédois en France

För europeiska medborgare är det relativt enkelt att vistas, arbeta och studera i Frankrike.

Svenska medborgare har rätt att arbeta i Frankrike och behöver inte längre inneha franskt uppehållstillstånd även om vistelsen i Frankrike överstiger tre månader.

En svensk medborgare som är bosatt i Frankrike har rätt att delta i franska kommunalval samt EU-val. Däremot har man som utlänning inte rätt att delta i val till den franska nationalförsamlingen, och inte heller i presidentval och folkomröstningar.

Svenska medborgare har rätt att förvärva fast egendom i Frankrike.

Sverige och Frankrike har tecknat flera bilaterala avtal, varav dubbelbeskattnings- och socialförsäkringsavtalen utgör de viktigaste.

Dubbelbeskattningsavtalet är avsett att förhindra att en och samma inkomst beskattas i båda länderna. Socialförsäkringsavtalet är tillämpligt på alla svenskar bosatta i Frankrike. För tiden innan man blir införsäkrad i det franska systemet, samt för kortare besök, behöver du det europeiska sjukförsäkringskort (EU-kort) vid sjukdom eller olycka. Detta kort utfärdas av den svenska försäkringskassan och utgör bevis på att man är försäkrad i Sverige. Det europeiska sjukförsäkringskortet kan beställas på försäkringskassan före avresa från Sverige. www.forsakringskassan.se

Som utlandssvensk har man rätt att rösta vid val till den svenska riksdagen och i folkomröstningar (enbart de som fortfarande är folkbokförda i Sverige får rösta i kommunal- och landstingsval). Det är viktigt att se till att man är inskriven i röstlängden. Adressändring meddelas till skattemyndigheten i Sverige. www.skatteverket.se

Röstkort erhålles från valmyndigheten. www.val.se

Vid ambassadens konsulära avdelning kan svenska medborgare ansöka om pass (även provisoriska pass), nationella ID-kort, hindersprövning, översättning av personbevis, erhålla körkortformulär m.m. Borgerlig vigsel förrättas på ambassaden. Observera att båda kontrahenterna måste vara svenska medborgare. Besök gärna ambassadens hemsida för ytterligare upplysningar. www.amb-suede.fr
I övrigt lämnar ambassaden i Paris allmänna upplysningar om svenska institutioner, svensk skolundervisning m.m. i framför allt Paris.

Förfrågningar i skriftlig form kan sändas till ambassaden per post eller via ambassadens Internetadress. info@amb-suede.fr

För information om franska regler, lagar och förordningar hänvisas till franska ambassaden i Stockholm eller till berörda franska myndigheter på plats.

www.ambafrance-se.org

FRANSMÄN OCH FRANSKT AFFÄRSKLIMAT PÅ YTAN VERKAR VI GANSKA LIKA, MEN VI ÄR OLIKA

Les Français et leur climat d'affaires, nous ne semblons pas si différents et pourtant nous le sommes

För en svensk som har affärskontakter med eller arbetar i Frankrike, finns det ett antal områden där risken för samarbetsvårigheter är stor. Skillnaden mellan våra två europeiska affärskulturer är inte sådan att vi missförstår varandra systematiskt. Men ett antal beteendemönster och mycket djupliggande omedvetet instinktiva reaktioner, kan komplicera relationerna ordentligt.

Skillnaderna har sina djupa rötter i ländernas historia, religion, språkstruktur, lagar och uppfostringssystem.

Lika och olika

Vissa yttre olikheter är enkla att observera. För den som har sinnen öppna samt är någorlunda påläst går det till stor del att arbeta smärtfritt över kulturgränserna. Den internationella engelskans intåg även i den latinska världen gör det enklare att tala med varandra. Franska luncher har blivit kortare och kalorisnålare. Punktligheten är - nästan - en dygd även i Paris. Någon basker har fransmännen aldrig haft som standard. Lika lite som vi har träskor när vi gör kundbesök. Både Frankrike och Sverige har mer än 20 % invandrad befolkning. Vi är två länder med injenjörstradition.

Sverige har en positiv image

Fransmännen tänker faktiskt inte så ofta på Sverige, men när de gör det så är det med positivt intresse. Vi anses i många frågor som t ex ekologi, energisnålt byggande, demokrati, reformarbete och jämlikhetsarbete var något av en förebild. Svenska företag och produkter har ett gott rykte. IKEA vet man nog att det är svenskt, medan H&M anses internationellt.

Reformarbete en fransk hinderbana

Fransmännen och deras ekonomi har internationaliserats, fast det finns kvar en risk för protektionism inom vissa sektorer. De stora börsföretagen arbetar globalt, medan många små företag fortfarande beror av sin hemmamarknad. Den nye presidenten François Hollande har en vänsterflygel bland sina väljare som vill ha en så kallad aktiv industripolitik – vilket medför vissa risker för frihandeln. I Sverige har vi som land alltid varit beroende av frihandel och en öppen ekonomi.

Men vi är inte riktigt så lika som vi tror

Men - risken finns att man sittande på Hilton, talande engelska och drickande var sin Diet Coke ihop, en svensk och en fransman, och ändå hamnar i kulturkrockar.

Mer besvärliga att hantera, eftersom de är mer subtila. Man tror att man tänker och reagerar ungefär likadant. Djupa och dolda skillnader, som har med hierarki, konflikter och beslutsfattande att göra, är svårare att analysera och hantera.

Chefskap

En fransk chef skall vara en briljant specialist. Göra klara och välargumenterade inlägg och fatta snabba, auktoritativa och auktoritära beslut. Han/hon har utbildats hela sitt liv i en ständig tävlan i ett skolsystem, där han/hon lärt sig förbluffande mycket, kämpat för att bli den bäste och fått träning i att tala obehindrat utan papper. De underlydande respekterar denna kompetens. Även om de kan vara extremt kritiska mot sina chefer, finns samtidigt en beundran för elitens intellektuella kapacitet. Det är en hatkärlek till de styrande.

Det ligger långt från den svenska chefen som ofta bara vill vara en lagledare utan att själv stiga fram och dominera.

Inte kortsluta

Om ett svenskt företag kommit överens med sin franska motpart på operationell expertnivå, måste man alltid försäkra sig om att även de franska cheferna godkänner samma beslut. Att "kortsluta" en chef genom att ta icke auktoriserad direktkontakt med chefens underlydande är en dödssynd.

Hierarki - en komplicerad stegen

Dörrarna öppnas lättare för möten med tunga franska chefer, ju högre upp i hierarkien den svensken chefen befinner sig. Detta har inte enbart med prestigejakt att göra: det är ett resultat av en historia, en organisationsform och en mental struktur. Sådana strukturella skillnader kan inte ändras i första taget. Att stämma möte med en hög chef går heller inte att göra direkt och enkelt, utan man måste använda olika personliga nätverk på ett formellt korrekt sätt. Inte enkelt för en svensk som är van vid direkta och enkla kontaktvägar.

Verbal kompetens och talande kroppsspråk

I franska ögon är svensken småtrist och alltför tystlåten, visar inga reaktioner, utan fortsätter likt en sfinx att humma och nicka utan talande kroppsspråk. Är den svenske förhandlingsparten överens? Är ett beslut fattat? Vilket beslut i så fall? - "Varför säger de ingenting?"

Vi kan inte ändra vår natur helt radikalt. Vad vi måste göra är att tvinga oss bli tydligare. Att säga mot, när vi inte är överens och att klart redovisa vilka beslut som fattats. Att inte irriteras av verbal yvighet. Fransmännen har faktiskt oftast intressanta saker att säga. Få länder i världen har invånare med en så stark analytisk kapacitet.

Vett och etikett

Att vara rak, enkel är en svensk dygd. I Frankrike är etiketten, artigheten baserad på 1600-talets hovprotokoll en subtil njutning, som skiljer agnarna från vetet. Det är för en svensk bättre att vara för formell och artig än att framstå som ohylat burdus.

Socialt klimat

Sociala konflikter är hårdare i Frankrike. Inlåsnung av chefer, fabriksockupationer och andra militanta stridsåtgärder kan ske vid hot om fabriksnedläggningar. Transportstrejker är fortfarande inte ovanliga.

Det totala antalet strejkdagar inom privata företag är däremot ganska lågt. Fackföreningarna har få medlemmar, men en traditionellt antikapitalistisk övertygelse ligger djupt i breda befolkningsgrupper. En katolsk ambivalens inför pengar och en marxistisk rotad fientlighet mot kapitalets logik har här gått samman.

Kompromissens roll

Eftersom Sverige utmärkts genom en tillit till andra och att "kompromissar jag så kompromissar den andre"- kan i sociala relationer med fransmän vår attityd vantolkas och utnyttjas. Vi visar tillit och den franska motparten tar med glupsk aptit till sig våra erbjudna lillfingrar, som raskt blir hela handen. Man skall aldrig börja en förhandling med att själv göra en eftergift, som en vänlig gest. Detta tas som en taktisk dumhet. Och förhandlingen startar, med den tänkta kompromissen som startpunkt. Man kompromissar i slutet av en hård förhandling - aldrig i början! En ovilja att göra en sista elegant gest kan då å andra sidan få en hel affär att gå om intet.

Aldrig bara svart eller vitt

I Sverige måste allt vara svart eller vitt. I Frankrike ligger hela charmen i gråzoner, i det utsagda, det tolkningsbara.

Vad som sker i det som synes ske

I Sverige menar vi vad vi säger. Ingenting mer. Frankrike är ett land där allt tolkas, övertolkas, omtolkas. Man spanar efter den dolda meningen i det som sker. Eftersom det i Sverige inte finns någon fördold mening, skapas alla förutsättningar för att man talar förbi varandra.

Delegation av ansvar

Att delegera ansvar ser svenska managers som att ge ett förtroende och som bevis på att alla arbeten kan bli intressanta. I Frankrike ses det som ett fegt sätt att själv

smita undan det ansvar man är betald för att ta och att utan lönehöjning kräva underställd personal på svårare och mer riskfyllda prestationer.

Att ta ett initiativ som inte auktoriserats och sedan misslyckas, är den franska dödssynden. Då låter auktoriteten, läraren eller chefen sin vredes åska slå ner på den olyckliges rygg. Bättre är att inget göra.

Funktionsbeskrivning

En detaljerad funktionsbeskrivning ger trygghet i Frankrike - och visar dessutom vad man inte är skyldig att göra. En svensk pragmatisk inställning: "vi börjar så får vi se hur det blir", är för fransmän en anarkins symbol där båten utan rorsman kränger i vågorna. Cartesiansk logik och analytisk precision ligger i den franska folksjälens och man ser inte positivt på pragmatiskt ledarskap. Om du är svensk chef - fatta beslut. Det uppskattas och förväntas. Kanske också att visa humör ibland. Ryt till!

Hur skall vi hantera skillnader ?

Alla dessa exempel visar områden där vi är olika och där våra skillnader kan leda till irritation och missförstånd. Glöm inte att ingen kultur är naturlig och "rätt". Alla kulturer fungerar bra i sin egen logik. Det finns anledningar till varför vi fungerar som vi gör. Om i stället för att fördöma, generalisera och irriteras - vi observerar, funderar och frågar "varför?" kan vi komma mycket längre. Vår kultur är ej den enda eller den bästa som finns! Vi blir starkare om vi lär oss att ta vara på det positiva vi finner i varje kultur vi kommer i kontakt med.

Ta hjälp av Handelskammaren och specialister

Vi kan bara konstatera att vi har olika historia, skiljda referensramar. Det bästa är att låta sig hjälpas av specialister inte bara på arbetslagstiftning utan också på mentaliteter och beteenden.

Att ta hjälp av någon, som redan handskats med dessa frågor, blir också ett sätt att putsa de kulturella glasögonen och koncentrera sig på sakfrågan utan distorsioner. Då kan man också i större utsträckning njuta av livets och uppförandekodernas mångfald.

September 2012
Anders Fogelström
FranceOuverture